

REVIEWS

ARTUR LIS, John Paul II Catholic University of Lublin
<https://orcid.org/.0000-0003-4613-0671>
arturlis@op.pl

THE TRANSMISSION OF HISTORY IN MEDIAEVAL CULTURE¹

ABSTRACT: The review article is devoted to the book by Czesław Deptuła entitled *Historical beginnings in Polish medieval historiography. On the history of ideas, images and narratives*. The publication is a selection of texts by Professor Czesław Deptuła from 1968-2006, supplemented with appendixes. The research undertaken by the author of the monograph revolves around 1) the history of the Polish Church in the 10th-13th centuries, 2) the history of medieval religiousness in Poland (studies of selected religious cults, primarily the cults of Polish patrons and some aspects of the Christianization of the Polish society in the early Middle Ages; 3) the history of Polish mediaeval historiography (mainly the history of ideas, images and narratives).

KEYWORDS: historiography, the Middle Ages, myth, history of ideas.

The Werset Publishing House has released a volume which is a selection of Professor Czesław Deptuła's texts from 1968-2006, which have now been supplemented by addenda, a kind of commentary by the author.

Czesław Deptuła was born in Warsaw on 20 July 1937.² His father Władysław was a lawyer, and his mother Krystyna née Gąsiorowska

¹ Commentary based on the book by Cz. Deptuła, *Początki dziejowe w polskiej historiografii średniowiecznej. Z zagadnień historii idei, wyobrażeń i narracji*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2022, p. 402.

² M. Filipowicz, *Czesław Deptuła*, [in:] „*Scientia et Fidelitate*”. *Księga Pamiątkowa Ewy i Czesława Deptułów Profesorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ed. T. Panfil, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, pp. 23-26; K. Cwir, *Deptuła Czesław*, [in:] *Encyklopedia 100-lecia KUL*, eds. E. Gigilewicz et al., vol. I, Lublin 2018, p. 155.

was a librarian. Deptuła finished Jan Zamoyski Secondary School in Lublin, and took up the studies in history at John Paul II Catholic University in Lublin. He wrote his master's thesis under the supervision of Prof. Jerzy Kłoczowski. From 1958, he was employed as an assistant in the Section of History of KUL. On 15 August 1960, he got married to Ewa Maria Jabłońska. In 1967, he was awarded a doctorate at the Warsaw University at the seminar lecture of Prof. Tadeusz Manteuffel. Promoted to a degree of assistant professor, he co-created the circle of the mediaeval researchers at the Catholic University in Lublin in the Section of History of the Faculty of the Humanities around Prof. Jerzy Kłoczowski and Prof. Zygmunt Sułowski. In 1990, he was awarded a post-doctoral degree at the Catholic University in Lublin following the dissertation entitled "A Myth of the Genesis of Poland by Gallus Anonimus. A Study into Historiosophy and Hermeneutics of the Symbols of the Mediaeval Historiography".³ At the end of 1994, he was promoted to a degree of associate professor, which he received in 2002. In turn, two years later he became full professor. Czesław Deptuła was for many years associated with the Chair of Medieval History and Auxiliary Sciences of History and then the Chair of Auxiliary Sciences and Methodology of History. More recently he has served as Head and Curator in the Chairs of: History of Historiography, Polish Archaeology and the Department of Documentation and Development of Material Collections at the Institute of History of the Catholic University in Lublin (curator). His research interests centre around a few areas including the history of the early-mediaeval Church in Poland (the study into the selected religious cults, in the first place the cults of Patron Saints of Poland and some aspects of Christianization of the Polish society in the early Middle Ages), as well as history of the Polish mediaeval historiography (mainly the history of ideas, images and symbols present in the trend of writing).⁴ During subsequent years

³ Cz. Deptuła, *Galla Anonima mit genezy Polski: studium z historiozofii i hermeneutyki symboli dziejopisarstwa średniowiecznego*, edition I redakcja Wydawnictwa KUL, Lublin 1990, edition II, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Lublin 2000.

⁴ These are some works by Profesor Czesław Deptuła: *Abbatia de Bresca w wieku XII-XIII i wybrane problemy najstarszych dziejów grupy brzeskiej premonstratensów polskich*, „Roczniki Humanistyczne” 42(1994), f. 2, pp. 5-52; *Archanioł i smok: z zagadnień legendy miejsca i mitu początku w Polsce średniowiecznej*, Lublin 2003; *Arrowezyjska reforma klasztorów w Polsce po r. 1180 a reforma premonstratenska (Z problematyki przemianpolskiego kanonikatu regularnego w średniowieczu)*, „Roczniki

at the Catholic University in Lublin, he conducted all different courses: practical classes, proseminaries, seminars and lectures, both curricular and monographic, for instance, "The transmission of history in the mediaeval culture". He also conducted teaching courses (lectures, seminars) in the history of Middle Ages and performed a role of Head of the Chair of the Mediaeval History (in the years 2002-2004), Chair of History of Historiography (2004-2009), and Chair of Archaeology of Poland (2009-2010). A separate place in Czesław Deptuła's life was occupied by his and his wife's social and trade union activity (NSZZ "Solidarność", "Solidarity" movement). Deptuła was an active associate of the Institute of Historical Geography of the Church in Poland, the Commission for Research on the Origins of Christianity in Poland, the Society of the Institute of Central and Eastern Europe in Lublin, and for 28 years he was a member of the editorial board of "Zeszyty Naukowe KUL", he was a curator of the Scientific Circle

Humanistyczne" 17(1969), f. 2, pp. 5-47; *Dwie fundacje klasztoru norbertanek w Krzyżanowicach*, „Roczniki Humanistyczne” 11(1962), f. 2, pp. 95-123; *Iwon Odrowąż biskup ur. między 1170-80 w Końskich, zm. 20 VI lub 21 VIII 1229 w Borgo k. Modeny, syn Saula (Szawła) Odrowąża*, [in:] *Encyklopedia Katolicka*, vol. 7, kol. 579-580; *Kościół plocki w XII wieku*, „Studia Płockie” 3(1975), pp. 67-84; *Krag kościelny plocki w połowie XII w.*, „Roczniki Humanistyczne” 8(1959), f. 2, pp. 5-122; *Lapus (zm. po 1180, 1187?) biskup plocki*, [in:] *Polski Słownik Biograficzny*, vol. XVIII, Wrocław 1973, pp. 133-134; *Nad zagadką Mistrza Wincentego*, „Znak” 28(1976), No. 261, pp. 368-384; *Niektóre aspekty stosunków Polski z Cesarstwem w w. XII*, [in:] *Polska w Europie. Studia historyczne*, ed. H. Zins, Lublin 1968, pp. 35-92; *O niektórych źródłach do historii zakonu premonstratensów w Polsce w XII i XIII w.*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 22(1971), pp. 187-222; *O nowe spojrzenie na początki kanoników regularnych w Polsce*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 14(1963/1964), pp. 163-168; *Plock kościelny u progu reform XIII w. Biskup Lapus i jego czasy*, „Roczniki Humanistyczne” 21(1973), f. 2, pp. 43-90; *Początek klasztorów norbertańskich w Dłubni-Imbramowicach i Plocku*, „Roczniki Humanistyczne” 16(1968), f. 2, pp. 5-34; *Przyczynek do dziejów Ślęży i jej opactwa*, „Roczniki Humanistyczne”, 15(1967), f. 2, pp. 17-35; *Skład i liczebność konwentów żeńskich w Polsce w drugiej połowie XII i pierwszej połowie XIII wieku*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 16(1968), pp. 198-200; *Wokół postaci arcybiskupa Piotra Łabędzia*, „Roczniki Humanistyczne” 15(1967), f. 2, pp. 37-47; Cz. Deptuła, A. Witkowska, *Wzorce ideowe zachowań ludzkich w XII i XIII wieku*, [in:] *Polska dzielnicowa i zjednoczona*, ed. A. Gieysztor, Warszawa 1972, pp. 119-158. A detailed bibliography of the professor's works is included in the memorial book: *Wykaz publikacji prof. dr hab. Czesława Deptuły z lat 1958-2006*, oprac. M. Filipowicz, „Scientia et Fidelitate” ..., pp. 43-56.

of the Historians of the Students of Catholic University in Lublin. He also represented the University in the Coordination Committee of Lublin Research Centres. Undoubtedly, Professor Czesław Deptuła is one of the most distinguished Polish mediaevalists.

His research focuses mainly on the history of the Polish Middle Ages, and in particular the church-religious and cultural issues. His field of interest is related to three research areas: 1) the history of the Polish Church in the 10-13th centuries, including the issue of religious orders and relations of Poland with papacy; 2) the history of mediaeval religiousness in Poland; 3) the history of the Polish mediaeval historiography (the history of ideas, images and narrative). He also explored the myth of the genesis of Poland, historiographic representations of the place of Poland in the course of the history and in the community of peoples and personal patterns of the mediaeval elites, as well as the issues of the regional history.

The publication "The Historical Beginnings in Polish Mediaeval Historiography" begins with a short introduction by Leszek Wojciechowski and a preface by Czesław Deptuła. The reviewed work consists of four parts. The first, entitled "Around the vision of the Beginning in the chronicles of the Polish Middle Ages", contains three sketches: "Medieval myths of the origins of Poland"⁵ (pp. 21-58 and addenda pp. 59-77), "Metropolis. About the issue of the myth of the origins of the capitals in Slavic Europe"⁶ (pp. 79-117, addenda p. 118), "The problem of the myth of the monarch-giver of food in mediaeval Poland. On the example of the account about the Piast"⁷ (pp. 119-137). It can be said that this part refers to the myth of "the beginning of Poland", hence myths of the origins of the Piast dynasty and the origins of the Polish nation. The second part entitled "*Regnum et sacerdotium*". Patterns of 'the second Beginning' and the heroes of the great crisis" contains three texts: "Bishop and ruler. From the issues of state ideology and national identity of the Polish Middle Ages"⁸ (pp. 141-164, addenda pp. 165-167), "*Athleta Christi - Rex Poloniae*. (From the history of the ideology of the Kingdom of Poland)"⁹ (pp. 169-180, addenda

⁵ „Znak” 25(1973), No. 11/12, pp. 1365-1403.

⁶ „Roczniki Humanistyczne” 49(2001), f. 4, pp. 5-49.

⁷ „Zeszyty Naukowe KUL” 18(1975), No. 3(71), pp. 41-56.

⁸ „Więź” 11(1968), No. 9(125), pp. 42-64.

⁹ „Znak” 26(1974), No. 12, pp. 1593-1604.

pp. 181-218) and “From the issues of the interpretation of a well-known conflict. Reflections on the ‘Historical Sketches of the 11th century’ by Tadeusz Wojciechowski”¹⁰ (pp. 219-246). The author refers to the topic formulated in the previous part of the topic of “the second Beginning”. In Deptuła’s opinion, the acts of Baptism and deepening new faith lifted the history of Poland to the higher level of “New Testament”. Bolesław Chrobry and Bishop Saint Adalbert symbolise the transformation in the representations of the historiographers. In turn, the end of “the golden age” and crisis of heritage was to be manifested in the conflict between Bolesław Śmiały and Bishop Stanisław of Szczepanów. The third part of the book entitled “From the sea to the mountains through the woods” contains three articles: “Ideology of Poland as a sea state in Polish historiography of the 12th-14th centuries”¹¹ (pp. 249-267), “Holy mountains in old Poland. Impression from the borderland of the Middle Ages and Renaissance”¹² (pp. 269-287, addenda p. 288), “Landscapes, beasts, neighbours and heroes. On the issue of nature reception in the historiographical narrative of the Polish Middle Ages”¹³ (pp. 289-313). The last part entitled “Two meetings with the saints” consists of two texts: “Blessed Jolenta’s monarchical family in Greater Poland and some problems in the duchess’s biography”¹⁴ (pp. 317-355, discussion pp. 356-360, addenda pp. 361-362), “Wojciech Sławnikowic – ‘saint on the move’”¹⁵ (pp. 363-400, addenda pp. 401-402).

As the author emphasises in the Introduction, “I did not make any changes in the re-issued publications, I only added comments and supplements – *Addenda* – to a few articles. These are separate texts with their own footnote numbering. They should not be regarded as independent positions, nor as parts of old articles. They remain

¹⁰ „Roczniki Humanistyczne” 35(1987) (print 1991), f. 2, pp. 435-457.

¹¹ „Zeszyty Naukowe KUL” 18(1975), No. 4(72), pp. 3-17.

¹² *Miejsce rzeczywiste, miejsce wyobrażone. Studia nad kategorią miejsca w przestrzeni kultury*, eds. M. Kitowska-Łysiak, E. Wolicka, Lublin 1999, pp. 215-224.

¹³ „Teki Komisji Historycznej” 3(2006), pp. 7-30.

¹⁴ *Święci nie przemijają. Materiały z sympozjum naukowego o błogosławionej Jolencie z okazji 700-lecia jej śmierci*, Gniezno 2002, pp. 11-52.

¹⁵ *Dziedzictwo świętego Wojciecha. Ogólnopolska sesja z okazji jubileuszu 1000-lecia męczeństwa św. Wojciecha*, KUL – 22 IX 1997, ed. R. Knapiński, Lublin 1998, pp. 41-89.

supplements performing certain functions in the collection. First, I would like to provide some explanations concerning the conception of the initial texts and the meaning of the terms used therein. Secondly, I would like to situate the publication in question within a larger body of my work, indicating the directions for further research that are to follow. In both cases, a need arose to formulate a number of evaluations, corrections and supplements of the commented texts and to signalise new problems without any ambition to resolve them”.¹⁶ It should as well be noticed that one of the addenda referring to a text entitled “*Athleta Christi – Rex Poloniae*” is expanded and bears its own title, i.e. “Saint rulers and a problem of the cult of Bolesław Chrobry” (pp. 181-218).

Undoubtedly, the text beginning the publication entitled “Medieval Myths of the Origins of Poland” deserves reader’s special attention. The author accentuates the inclusion of Poland in the universal history corresponding to the geopolitical and cultural horizons of the civilisational leap of the twelfth century. The idea of the renewal of the “world government” of the Roman emperors proposed by the German Hohenstaufen dynasty, based on Roman law, and formulated in the rich literature of the period, had a threatening sense for the Poland of the Piast era. The divided Poland was still considered at home to be one monarchy integrated by the rule of the Piast dynasty, yet the progressing fragmentation bore a need to define the beyond-dynasty bond linking all the principalities, as well as to enclose the essence of new phenomena within these terms and socio-political and culture-ideological tendencies: a new relationship between monarchy and the magnates, the Church and the state, the clergy and the laymen.

In Deptuła’s opinion, Poland in its origins realised universal political and civilizational values lined to the Roman Empire in its mediaeval perspective. She created her own “Lechitic Rome”, whose heirs were Polish people and Piast monarchy. Further still, the author assumes that such heritage gives Poland a position nothing less than equal to the Kingdom of Germany, hence full sovereignty. In addition, it makes of the Poles and Polish state the organic part of European civilization built following the Roman order.

¹⁶ Cz. Deptuła, *Słowo wstępne*, [in:] *Początki dziejowe...*, p. 14.

It appears to be impossible to present totality of the extensive and intricate deliberations of Professor Deptuła. The quoted titles show that the issues included in the book are varied and rich in their content, and are proposed in an immensely interesting manner. Therefore, this study maintains a fruitful and creative quality. A minor shortcoming of the publication is the lack of end index. Noteworthy are the extensive footnotes that document and supplement the main content and broaden the problematic spectrum and facilitate the perception of the main text. Worth emphasising is also the research diligence and insightfulness with which Deptuła analyses and interprets the problems broached. Without a doubt, this book can interest researchers and history enthusiasts, as well as those who value intellectual challenges. I am convinced that this publication contains high substantive value and deserves being recommended from content and formal perspectives.

It appears to be necessary to agree with the opinion expressed by Leszek Wojciechowski that “methodology of the scientific work of Professor Deptuła should be praised and a good, reliable, nuanced research model followed. The Werset Publishing House, which published this book and this is already the second Professor’s work from this publisher,¹⁷ must be thanked for the effort put in preparing this book. It is to be hoped that other books by Czesław Deptuła will be published there – to the benefit (like the present and the previous ones) of the Polish science and the splendour of the Lublin scientific community”.¹⁸ Expanding on the above, it remains to postulate that all texts by Professor Czesław Deptuła be collected and printed, as were “the Selected Writings” by Józef Matuszewski published in as many as five volumes.¹⁹

¹⁷ Cz. Deptuła, *Archanioł i smok, Z zagadnień legendy miejsca i mitu początku w Polsce średniowiecznej*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2003.

¹⁸ L. Wojciechowski, *Wprowadzenie*, [in:] *Początki dziejowe...*, p. 9. See: Cz. Deptuła, *Kronika i dziejopis*, [in:] A. Lis, *Homo literatus. Studia poświęcone Wincentemu Kadłubkowi*, vol. I: *Życie i dzieło*, Sandomierz 2021, pp. 11-16.

¹⁹ J. Matuszewski, *Pisma wybrane*, vol. I-V, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999-2002.

BIBLIOGRAPHY

- Ćwir Karolina, *Deptuła Czesław*, [in:] *Encyklopedia 100-lecia KUL*, eds. Edward Gigilewicz et al., vol. I, Lublin 2018, p. 155.
- Deptuła Czesław, *Abbatia de Bresca w wieku XII-XIII i wybrane problemy najstarszych dziejów grupy brzeskiej premonstratensów polskich*, „Roczniki Humanistyczne” 42(1994), iss. 2, pp. 5-52.
- Deptuła Czesław, *Archanioł i smok: z zagadnień legendy miejsca i mitu początku w Polsce średniowiecznej*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2003.
- Deptuła Czesław, *Arrowezyjska reforma klasztorów w Polsce po r. 1180 a reforma premonstratenska (Z problematyki przemianpolskiego kanonikatu regularnego w średniowieczu)*, „Roczniki Humanistyczne” 17(1969), f. 2, pp. 5-47.
- Deptuła Czesław, *Athleta Christi - Rex Poloniae. (Z dziejów ideologii Królestwa Polskiego)*, „Znak” 26(1974), No. 12, pp. 1593-1604.
- Deptuła Czesław, *Biskup i władca. Z problematyki ideologii państwowej i świadomości narodowej polskiego średniowiecza*, „Więź” 11(1968), No. 9(125), pp. 42-64.
- Deptuła Czesław, *Dwie fundacje klasztoru norbertanek w Krzyżanowicach*, „Roczniki Humanistyczne” 11(1962), f. 2, pp. 95-123.
- Deptuła Czesław, *Galla Anonima mit genezy Polski: studium z historiozofii i hermeneutyki symboli dziejopisarstwa średniowiecznego*, edition I redakcja Wydawnictwa KUL, Lublin 1990, edition II, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Lublin 2000.
- Deptuła Czesław, *Ideologia Polski jako państwa morskiego w dziejopisarstwie polskim XII-XIV wieku*, „Zeszyty Naukowe KUL” 18(1975), No. 4(72), pp. 3-17.
- Deptuła Czesław, *Iwon Odrowąż biskup ur. między 1170-80 w Końskich, zm. 20 VI lub 21 VIII 1229 w Borgo k. Modeny, syn Saula (Szawła) Odrowąża*, [in:] *Encyklopedia Katolicka*, vol. 7, kol. 579-580.
- Deptuła Czesław, *Kościół płocki w XII wieku*, „Studia Płockie” 3(1975), pp. 67-84.
- Deptuła Czesław, *Krajobrazy, bestie, sąsiedzi i bohaterowie. Wokół kwestii postrzegania przyrody w narracji historiograficznej polskiego średniowiecza*, „Teki Komisji Historycznej” 3(2006), pp. 7-30.
- Deptuła Czesław, *Krąg kościelny płocki w połowie XII w.*, „Roczniki Humanistyczne” 8(1959), f. 2, pp. 5-122.
- Deptuła Czesław, *Kronika i dziejopis*, [in:] Lis Artur, *Homo literatus. Studia poświęcone Wincentemu Kadłubkowi*, vol. I: *Życie i dzieło*, Wydawnictwo Armoryka, Sandomierz 2021, pp. 11-16.
- Deptuła Czesław, *Lapus (zm. po 1180, 1187?) biskup płocki*, [in:] *Polski Słownik Biograficzny*, vol. XVIII, Wrocław 1973, pp. 133-134.

- Deptuła Czesław, *Metropolis. Z zagadnień mitu genezy stolic w Europie słowiańskiej*, „Roczniki Humanistyczne” 49(2001), iss. 4, pp. 5-49.
- Deptuła Czesław, *Nad zagadką Mistrza Wincentego*, „Znak” 28(1976), No. 261, pp. 368-384.
- Deptuła Czesław, *Niektóre aspekty stosunków Polski z Cesarstwem w w. XII*, [in:] *Polska w Europie. Studia historyczne*, ed. Henryk Zins, Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Lublin 1968, pp. 35-92.
- Deptuła Czesław, *O niektórych źródłach do historii zakonu premonstratensów w Polsce w XII i XIII w.*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 22(1971), pp. 187-222.
- Deptuła Czesław, *O nowe spojrzenie na początki kanoników regularnych w Polsce*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 14(1963/1964), pp. 163-168.
- Deptuła Czesław, *Płock kościelny u progu reform XIII w. Biskup Lapus i jego czasy*, „Roczniki Humanistyczne” 21(1973), f. 2, pp. 43-90.
- Deptuła Czesław, *Początek klasztorów norbertańskich w Dłubni-Imbramowicach i Płocku*, „Roczniki Humanistyczne” 16(1968), f. 2, pp. 5-34.
- Deptuła Czesław, *Początki dziejowe w polskiej historiografii średniowiecznej. Z zagadnień historii idei, wyobrażeń i narracji*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2022.
- Deptuła Czesław, *Problem mitu monarchy - dawcy żywności w Polsce średniowiecznej. Na przykładzie podania o Piaście*, „Zeszyty Naukowe KUL” 18(1975), No. 3(71), pp. 41-56.
- Deptuła Czesław, *Przyczynek do dziejów Ślęży i jej opactwa*, „Roczniki Humanistyczne”, 15(1967), f. 2, pp. 17-35.
- Deptuła Czesław, *Skład i liczebność konwentów żeńskich w Polsce w drugiej połowie XII i pierwszej połowie XIII wieku*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 16(1968), pp. 198-200.
- Deptuła Czesław, *Słowo wstępne*, [in:] Tegoż, *Początki dziejowe w polskiej historiografii średniowiecznej. Z zagadnień historii idei, wyobrażeń i narracji*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2022, pp. 11-17.
- Deptuła Czesław, *Średniowieczne mity genezy Polski*, „Znak” 25(1973), No. 11/12, pp. 1365-1403.
- Deptuła Czesław, *Święte góry w dawnej Polsce. Impresja z pogranicza średniowiecza i renesansu*, [in:] *Miejsce rzeczywiste, miejsce wyobrażone. Studia nad kategorią miejsca w przestrzeni kultury*, eds. Małgorzata Kitowska-Łysiak, Elżbieta Wolicka, Lublin 1999, pp. 215-224.
- Deptuła Czesław, *Wielkopolska rodzina monarsza błogosławionej Jolenty a niektóre problemy biografii książecznej*, [in:] *Święci nie przemijają. Materiały z sympozjum naukowego o błogosławionej Jolencie z okazji 700-lecia jej śmierci*, ed. Paweł Blok, Gniezno 2002, pp. 11-52.

- Deptuła Czesław, Witkowska Aleksandra, *Wzorce ideowe zachowań ludzkich w XII i XIII wieku*, [in:] *Polska dzielnicowa i zjednoczona*, ed. Aleksander Gieysztor, Wiedza Powszechna, Warszawa 1972, pp. 119-158.
- Deptuła Czesław, *Wojciech Sławnikowic – „święty w drodze”*, [in:] *Dziedzictwo świętego Wojciecha. Ogólnopolska sesja z okazji jubileuszu 1000-lecia męczeństwa św. Wojciecha*, KUL – 22 IX 1997, ed. Ryszard Knapieński, Lublin 1998, pp. 41-89.
- Deptuła Czesław, *Wokół postaci arcybiskupa Piotra Łąbędzia*, „Roczniki Humanistyczne” 15(1967), f. 2, pp. 37-47.
- Deptuła Czesław, *Z zagadnień interpretacji słynnego konfliktu. Refleksje wokół „Szkieł historycznych XI wieku” Tadeusza Wojciechowskiego*, „Roczniki Humanistyczne” 35(1987) (print 1991), f. 2, pp. 435-457.
- Filipowicz Mirosław, *Czesław Deptuła*, [in:] „*Scientia et Fidelitate*”. *Księga Pamiątkowa Ewy i Czesława Deptułów Profesorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ed. Tomasz Panfil, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, pp. 23-26.
- Matuszewski Józef, *Pisma wybrane*, vol. I-V, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999-2002.
- Wojciechowski Leszek, *Wprowadzenie*, [in:] Deptuła Czesław, *Początki dziejowe w polskiej historiografii średniowiecznej. Z zagadnień historii idei, wyobrażeń i narracji*, Wydawnictwo Werset, Lublin 2022, pp. 7-9.
- Wykaz publikacji prof. dr hab. Czesława Deptuły z lat 1958-2006*, by Mirosław Filipowicz, [in:] „*Scientia et Fidelitate*”. *Księga Pamiątkowa Ewy i Czesława Deptułów Profesorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ed. Tomasz Panfil, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, pp. 43-56.
-

ARTUR LIS – doctor of law, doctor of history, assistant professor at the Department of History of the System and Law at John Paul II Catholic University in Lublin. His research interests focus on the history of law, the Middle Ages.